

Landbruksdirektoratet
v/ Knut Berg og Ingvild Holth

Dato: 10. oktober 2024
Ref: sanlis 24/65336

HØRING – FORSLAG TIL ENDRINGER I OMSETNINGSRÅDETS REGELVERK I FORBINDELSE MED OVERGANG TIL VOLUMMODELL MELK

For å opprettholde Norges forpliktelser til WTO er det besluttet at det ikke lenger skal være en statlig fastsettelse av råvareprisen på melk (målrpris) fra 1. november 2024. I stedet skal markedsregulator fastsette en planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE).

I forbindelse med overgangen er det nødvendig med regelverksendringer. Det gjelder regelverk fastsatt av Omsetningsrådet og regelverk fastsatt av Landbruks – og Matdepartementet (LMD).

I Tines innspill til høringen som er sendt ut av LMD framgår det klart at kombinasjonen av begrensinger i reguleringslager, statlig fastsettelse av prisen på fløte¹ og mottakspå plikt på fløte fra andre aktører, er egnet til å påføre Tine og melkeprodusentene ekstrakostnader.

Dette høringssvaret adresserer regelverksendringene fastsatt av Omsetningsrådet.

Forslaget til endringer i Omsetningsrådets regelverk er i stor grad inspirert av regelverket som gjelder for markedsregulering av kjøtt. Regulering i kjøtt- og melkesektoren må nødvendigvis være ulik fordi behovet og mulighetene er ulike.

På kort sikt handler dette om holdbarhet for melk og levende dyr som skal hentes på gården. På anlegget er det forskjell på å lagre råvare (slakt) og ferdige produkter. Og på lang sikt er råvareinngangen mer kontrollert i meierisystemet som har kvoter, enn for kjøtt som er uten kvoter.

Melkeproduksjon er en kontinuerlig prosess, med liten variasjon i dags- og ukesleveransene. Produsent har ikke mulighet til å framskynde eller utsette sin leveranse. Sesongsvingninger framkommer i hovedsak som følge av systematiske ulikheter i kalvingsstidspunkt.

- Levende dyr kan holdes igjen på gården og slakting kan utsettes. Melk som er produsert må leveres på meieri for foredling etter kort tid. Det vil si at for melk må

---

¹ Produksjonsfløteverdien som det er foreslått at fortsatt skal fastsettes av Landbruksdirektoratet i prisutjevningsordningen for melk.

sesongsvingninger og eventuelle andre svingninger i produksjonen må håndteres der og da.

- Etter slakting kan kjøtt legges på fryselager. Melk må produseres til ferdige produkter før det kan lagres. Slaktet er helt og anvendelsesmulighetene de samme som hvis slaktet går ferskt inn i produksjonen. For melk er anvendelsen besluttet i det melken kommer inn til meieriet. De viktigste reguleringsproduktene for melk er ost, skummetmelkpulver og smør. En kombinasjon er nødvendig fordi mengden protein og fett varierer i rå melk og de ferdige produktene.
- Fryselager av kjøtt kan gi et verditap. Merkevarer (ost, pulver og smør) kan både få en verdiøkning og verdireduksjon som følge av at prisene endres i lagringsperioden. Dette innbetales til eller kompenseres for av omsetningsmidlene.
- For melk er det merkevarer som produseres opp og lagres. Ved lagring av disse produktene er rullering og håndtering av holdbarhetstid til forbruker krevende ved store reguleringslagre. Det er også krevende at forholdet mellom protein og fett i etterspørselen etter meieriprodukter er forskjellig fra forholdet mellom protein og fett i tilførselen.

Oppsummering av Tines konkrete innspill

I omsetningsrådets regelverk er det foreslått:

1. Endringer i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften)
2. Endring i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter
3. Endring i kravspesifikasjonen for rå melk under forsyningsplikten
4. Forslag til retningslinjer om informasjonsflyt i meierisektoren.

Av disse har Tine merknader til endringene i punktene 1 (markedsreguleringsforskriften) og 4 (retningslinjer om informasjonsflyt).

Markedsreguleringsforskriften

- Endringene i markedsreguleringsforskriften § 1 og § 3-1 må justeres slik at kravene til markedsreguleringen og markedsregulator opprettholdes på samme nivå som i dag.

Nytt forslag til retningslinjer om informasjonsflyt

- Det må være samsvar mellom hva som skal publiseres og hvordan meieribransjen fungerer. For eksempel er det slik at markedsregulator ikke bestiller melk til ost og pulver. Isteden må markedsregulator ta imot den melken som er tilgjengelig for denne anvendelsen. Dette er vesentlig i meierisektorens tilpasning til melkeproduksjonens svingninger gjennom året. En konsekvens er at det ikke er mulig å publisere etterspørselsprognoser per måned. Etterspørselsprognoser per år er det imidlertid mulig å publisere, og oppdateringer kan publiseres når det er oppdatert.
- Det må også være slik at publiseringskravene er i overensstemmelse med andre krav. Hvor hyppig prognoser skal publiseres bør være koblet til hvor hyppig aktører som kjøper melk på forsyningsplikten er forpliktet til å oppdatere sine prognoser.

Markedsreguleringsforskriften § 4-3-4 forteller at det er én gang året før og fire ganger i løpet av året.

- Tine legger til grunn at reguleringslager kan publiseres som i dag, på et overordnet nivå, med en retning for endring i reguleringslager kommende periode. Publisering på et mer detaljert nivå, for eksempel per artikkel, kan det legges til grunn at kan påvirke konkurransen på en uheldig måte.

Foreslåtte justeringer av tekst er merket med grått.

Nærmere om endringsforslag i markedsreguleringsforskriften

I markedsreguleringsforskriften er det foreslått endringer i §§ 1,3-1 og 6. Våre merknader omfatter de to første. Vi har ingen merknader til endringen i § 6.

Endringene i § 1 og § 3-1 om å sikre et balansert marked

Endringene i § 1 og § 3-1 fjerner målprisoppnåelse som mål og setter kravet til markedsregulering uten målpris til å «sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk».

Dette målet er allerede gjeldende for egg og kjøtt av storfe, sau/lam og svin. Det framstår derfor bare som en teknisk endring. Endringene innebærer likevel at regelverket blir strengere og vanskeligere å nå for melk.

I eksisterende regelverk heter det om henholdsvis markedsreguleringens formål og markedsregulators ansvar:

Om markedsreguleringens formål:

- «bidra til uttak av avtalt målpris i samsvar med forutsetningene om at målpris skal kunne oppnås ved markedsbalanse» (§ 1)

Om markedsregulators ansvar:

- «søke å ta ut avtalt målpris i samsvar med forutsetningene om at målpris skal kunne oppnås ved markedsbalanse» (§ 3-1)

Dette endres til:

- «Markedsreguleringens formål innen produksjonene melk, egg og kjøtt av storfe, sau/lam og svin er gjennom et sett av virkemidler å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk» (§ 1)
- «Markedsregulator innen produksjonene melk, egg og kjøtt av storfe, sau/lam og svin har ansvaret for å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk» (§ 3-1)

Som det framgår over, så er «bidra til» og «søke å», oppdraget til markedsreguleringen og markedsregulator i dagens regelverk, mens i nytt regelverk skal markedsreguleringen og markedsregulator «sikre» et balansert marked.

Uavhengig av regelverk, så vil det ikke i noe marked være mulig å til enhver tid sikre et balansert marked. Tilbud og etterspørsel kan endres brått. Både på kjøtt og egg er det observert at det ikke har vært mulig å til enhver tid sikre et balansert marked.

Forslagene til nytt regelverk innebærer også at begrensninger i virkemidler for i «sikre» et balansert marked enten opprettholdes eller forsterkes.

- Høringen fra LMD opprettholder nivået på øvre prisgrense på 5 prosent for melk. Det begrenser muligheten for å bruke pris som virkemiddel. Begrensningen er strengere enn i de andre delene av landbrukssektoren, som har en øvre prisgrense på 10 prosent.
- Fløteprisen (produksjonsfløteverdien) skal fortsatt settes av Landbruksdirektoratet
- Plikt til å motta fett fra andre aktører opprettholdes
- Det innføres en grense for hvilket volum som kan legges på reguleringslager.

Det er helt nødvendig med et regelverk som setter krav det er mulig å oppnå. Selv om det også er i markedsregulators egeninteresse med et balansert marked, både med tanke på eiernes (bøndernes) interesser og omdømmerisiko, så vil det ikke alltid være mulig å «sikre» balanse. Markedsregulators ansvar kan derfor ikke gå lenger enn å «søke å sikre» et balansert marked.

§ 3-1 andre ledd bør derfor lyde:

«Markedsregulator innen produksjonene melk, egg og kjøtt av storfe, sau/lam og svin har ansvaret for å søke å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk».

§ 1 bør lyde:

«Markedsreguleringens formål innen produksjonene melk, egg og kjøtt av storfe, sau/lam og svin er gjennom et sett av virkemidler å søke å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk»

Nærmere om forslag til nye retningslinjer om informasjonsflyt i meierisektoren

Hensikten med forslaget er å sikre tillit og legitimitet til den nye modellen. Det skjer ved å sikre lik tilgang på informasjon. Retningslinjen er hjemlet i Markedsreguleringsforskriften § 6, som sier at «Omsetningsrådet kan utarbeide retningslinjer vedrørende praktisering av informasjonsplikten».

Forslaget krever at informasjon skal legges ut på markedsregulators nettside og sier noe om hvilken informasjon som skal legges ut. Tine er positiv til at informasjonsplikten konkretiseres. På noen områder er det behov for tydeliggjøring og noen justeringer for å sikre at alle har den samme forståelsen av hva som skal publiseres.

Det må også være samsvar mellom hva som skal publiseres og hvordan meieribransjen fungerer. For eksempel er det slik at markedsregulator ikke bestiller melk til ost og pulver. Isteden må markedsregulator ta imot den melken som er tilgjengelig for denne anvendelsen. Produksjon av disse produktene er ikke basert på løpende etterspørsel, men er tilførselsdrevet. Dermed kan langtidsholdbare produkter produseres i perioder med mye melk for salg i perioder med lite melk. Dette tilsier at det ikke er mulig å publisere etterspørselsprognoser per måned. Etterspørselsprognoser per år er det imidlertid mulig å publisere, og oppdateringer kan publiseres når det er oppdatert.

Det må også være slik at publiseringskravene er i overensstemmelse med andre krav. Hvor hyppig prognoser skal publiseres bør være koblet til hvor hyppig aktører som kjøper melk

på forsyningsplikten er forpliktet til å oppdatere sine prognoser. Markedsreguleringsforskriften § 4-3-4 forteller at det er én gang året før og fire ganger i løpet av året.

Under er våre innspill og kommentarer til de enkelte punktene i forslag til retningslinjer om informasjonsflyt.

Punkt 1 Tilgjengelighet:

Punkt 1 sier at:

«Informasjonen skal gjøres tilgjengelig for alle aktører i bransjen til samme tid og legges ut på markedsregulators nettside».

Informasjonen som per i dag legges ut, legges på Norsk melkeråvares nettside. Dette er en av Tines nettsider. Tine legger til grunn at dette er tilstrekkelig.

Punkt 2 Markedsoversikt:

Punkt 2 gir en oversikt over hvilken informasjon som skal legges ut på nettsiden.

«Markedsregulator skal informere om:

- a) markedsregulators månedlige tilførselsprognoser for rå ku- og geitemelk
- b) månedlig behov for rå ku- og geitemelk innmeldt fra aktørene
- c) forventet utvikling i reguleringslager kommende måned
- d) markedssituasjonen forrige måned, inneholdende samlede leveranser av rå ku- og geitemelk, og utvikling av reguleringslager jf. punkt 3
- e) beslutninger og vurderinger av behov for tiltak for å stimulere etterspørsel eller tilførsel av rå melk ved ubalanse i markedet for rå melk, herunder eventuell avkortning av leveranse av melk, forslag om endring i melkekvoter og anmodning om tollavgiftsnedsettelse».

Til punkt a)

Melkeproduksjon er en kontinuerlig prosess, med liten variasjon i dags- og ukesleveransene. Produsent har ikke mulighet til å framskynde eller utsette sin leveranse. Sesongsvingninger framkommer i hovedsak som følge av systematiske ulikheter i kalvingsstidspunkt. Tine utarbeider ikke tilførselsprognoser hver måned. I 2022 og 2023 ble det utarbeidet prognoser seks ganger i løpet av året. I 2024 er det så langt utarbeidet prognoser i alle måneder unntatt i juli. De aller fleste år vil det ikke være behov for å utarbeide nye tilførselsprognoser hver måned.

Vi mener at minstekravet her må samsvare med prognosekravene for andre aktører i Markedsreguleringsforskriften § 4-3-4.

Vi foreslår derfor at teksten i punkt a) rettes til:

«markedsregulators tilførselsprognoser for rå ku- og geitemelk, som oppdateres minst fire ganger i året. Hvis tilførselsprognosen oppdateres hyppigere så skal den også publiseres så raskt som mulig etter oppdatering».

Til punkt b)

Tine legger til grunn at det som menes her er det samlede behovet fordelt på ku- og geitemelk. Hvis det er prognose fra hver enkelt aktør som menes, så vil det være å dele sensitiv aktørinformasjon. Vi legger derfor til grunn at det ikke er tilfelle.

Markedsreguleringsforskriften § 4-3-4 pålegger aktører som kjøper melk på forsyningsplikten å sende inn sine prognoser for påfølgende år i august, deretter fire ganger i løpet av året. Bestillinger gjøres ukentlig.

Markedsregulator bestiller ikke melk til tørrmelk og ost. Markedsregulators produksjon av tørrmelk og ost tilpasses isteden melkekurven, jfr. at melk ikke produseres jevnt over året på gård.

Det vil si at den informasjonen aktørene i markedsordningen, kunder, melkeprodusenter og andre interessenter trenger, er et samlet anslag på melkebehov framover for å kunne vurdere om markedet er i balanse.

I de fleste måneder lager Tine en oppsummering av behovet for melk resten av året. Fra august begynner man også å se på behovet for kommende år. Sammen med tilførselsprognosen kan den oversikten som i dag lages, brukes til å avgjøre i hvilken grad markedet er i balanse på tvers av sesongsvingningene.

Vi foreslår derfor at teksten i punkt b) rettes til:

Oppdatert prognose for samlet etterspørsel etter rå melk minst fire ganger i året i tråd med markedsreguleringsforskriften § 4-3-4.

Til punkt c)

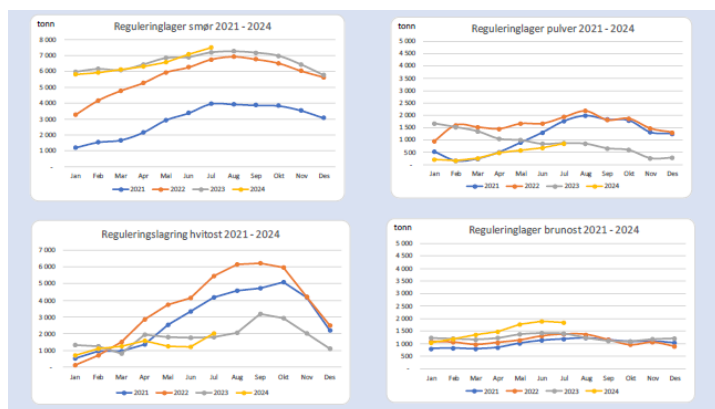
Tine legger til grunn at det som her er ment er indikasjoner på opp- eller nedbygging av lager framover. I hovedsak følger dette melkekurven, men det er ikke et en- til en forhold. Vi foreslår en tydeliggjøring av teksten.

Vi foreslår derfor at teksten i punkt c) rettes til:

«Forventet retning på utviklingen i reguleringslager kommende måned»

Til punkt d)

Tine publiserer hver måned markedssituasjonen forrige måned, inneholdende samlede leveranser av rå ku- og geitemelk. Utvikling av reguleringslager kan også publiseres hver måned i form av graf som oppgitt under.

Tine mener det bør gjøres noen endringer i punkt d) for å tydeliggjøre hva som skal publiseres.

Vi foreslår at teksten i punkt d) rettes til:

«samlede leveranser av rå ku- og geitemelk, og utvikling av reguleringslager jf. punkt 3».

Tine har ingen merknader til punkt e).

Til slutt i punkt 2 heter det at:

«Videre skal markedsregulator orientere om markeds situasjonen, og forklare eller dokumentere eventuelle avvik og endringer ved forespørsel fra Omsetningsrådet eller Landbruksdirektoratet».

Vi forstår dette slik at Tine i tillegg skal orientere Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet på forespørsel.

Punkt 3 Oversikt over reguleringslager

Her heter det:

«Markedsregulator skal informere om utviklingen i reguleringslager per måned, sammenlignet med reguleringslager foregående år. Informasjonen skal omfatte månedlig innlegging av varer per produktgruppe i henhold til retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter».

Vi legger til grunn at det som etterspørres her er den publisering som i dag gjøres av reguleringslager.

Videre legger vi til grunn at det ikke er aktuelt å publisere mer detaljert informasjon om hvilke merkevarer Tine har på reguleringslager. Slik informasjon kan være egnet til å påvirke konkurransen.

Punkt 4 Endringer i prisløype

Her heter det:

«Markedsregulator skal informere om endringer i prisløype for noteringspris for rå ku- og geitemelk umiddelbart etter vedtak om endring av denne er truffet, og senest to uker før de trer i kraft».

Dette er i overenstemmelse med slik det informeres i dag. Tine har ingen merknader.

Punkt 5 Prognoser for markedssituasjonen

Her heter det:

«Markedsregulator skal utarbeide minst seks produksjons- og forbruksprognoser i løpet av året. Prognosene gjøres tilgjengelig for alle aktører i bransjen straks denne foreligger og legges ut på markedsregulators nettsider».

Dette framstår som delvis sammenfallende med noe av innholdet i punkt 2 over. Vi legger til grunn at man med produksjonsprognoser mener tilførselsprognoser og at man med forbruksprognoser mener etterspørselsprognoser. Vi foreslår at disse begrepene brukes også i punkt 5.

Som nevnt under punkt 2 b), så foreslår vi at man bruker markedsreguleringsforskriften § 4-3-4 som grunnlag for hva som kreves. Videre er det vesentlig å ta hensyn til at markedsregulator ikke bestiller melk til alle anvendelser, slik at det er helårs-tall som er relevant for etterspørselsprognosen.

Når markedssituasjonen skal publiseres bør Tine samtidig melde om det er aktuelt med avkortning av melkeleveranser etter markedsreguleringsforskriften § 4-3 2. ledd, eller tollnedsettelse, jfr forslag til endring i FAT § 9a.

Vi foreslår at teksten rettes til:

«Markedsregulator skal utarbeide tilførsels- og etterspørselsprognoser med en hyppighet som minst tilsier kravene til etterspørselsprognoser i § 4-3-4 i markedsreguleringsforskriften.

Prognosene gjøres tilgjengelig for alle aktører i bransjen straks denne foreligger og legges ut på markedsregulators nettsider»

Vi svarer gjerne på eventuelle spørsmål om endringsforslagene.

Med vennlig hilsen
TINE SA

Gunnar Dalen

Lise Sandsbråten